

Polityka energetyczna województwa zachodniopomorskiego

OKREŚLENIE OBSZARU TEMATYCZNEGO

Przedmiotem polityki energetycznej województwa zachodniopomorskiego jest szeroko rozumiane funkcjonowanie regionalnego rynku energetycznego oraz wdrażanie działań na rzecz poprawy efektywności energetycznej.

WYMIAR STRATEGICZNY

Polityka energetyczna województwa zachodniopomorskiego musi wpisywać się w krajową politykę energetyczną, która z kolei wpisuje się w politykę energetyczną UE i wносить w nią swój wkład na miarę posiadanego potencjału.

Jej podstawowym celem strategicznym jest zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego poprzez tworzenie optymalnych warunków dla funkcjonowania stabilnego rynku energetycznego z istotnym udziałem produkcji energii w wymiarze lokalnym i regionalnym, wpływającego bezpośrednio na standard życia, rozwój gospodarczy i poczucie bezpieczeństwa.

Długofalowe, strategiczne cele polityki energetycznej, w ścisłym powiązaniu z polityką przeciwdziałania zmianom klimatycznym, zakładają znaczącą redukcję emisji gazów cieplarnianych, zwiększenie udziału energii odnawialnej w ogólnym zużyciu energii oraz poprawę efektywności energetycznej. Cele te powinny być realizowane w powiązaniu z posiadanym lokalnym potencjałem.

Wymiar strategiczny stanowi również maksymalne uniezależnienie rynku energii od wahań o charakterze surowcowym (w szczególności dostępności surowców na krajowym i globalnym rynku, a w długofalowej perspektywie zastąpienie ich odnawialnymi zasobami energetycznymi), ekonomicznym (w tym wahań koniunkturalnych) oraz technicznym (sprawność i wydolność infrastruktury przesyłowej). Zwiększanie udziału energetyki rozproszonej sprzyja z kolei rozwojowi lokalnej gospodarki i pozwala w większym stopniu wykorzystać lokalny potencjał i wpływać na bezpieczeństwo energetyczne oraz konkurencyjność lokalnej gospodarki. Pozwala jednocześnie w realny sposób wpływać na koordynowanie i prognozowanie polityki rozwoju energetyki.

Jednym z głównych warunków realizacji rozwoju gospodarczego jest nieograniczony dostęp, zarówno przedsiębiorstw, jak i gospodarstw domowych, do wysokiej jakości energii po atrakcyjnych cenach, co można uzyskać jedynie dzięki wysokiej jakości sieci przesyłowych i dystrybucyjnych powiązanych z krajowym i europejskim systemem.

WYMIAR REGIONALNY

Regionalna polityka energetyczna jest formułowana i wdrażana z uwzględnieniem specyfiki regionu i wynikających z niej potrzeb i uwarunkowań.

Planowanie rozwoju energetyki jest zadaniem przedsiębiorstw energetycznych i samorządów lokalnych. Planowanie na poziomie województwa, uwzględnia założenia krajowej i unijnej polityki energetycznej, a także specyfikę i uwarunkowania regionu oraz możliwości rozwoju sektora energetycznego w województwie z uwzględnieniem różnicowań lokalnych. Regionalna administracja samorządowa podejmuje zadania z zakresu polityki energetycznej zgodnie z posiadanymi kompetencjami. Głównie są to działania inspirujące i wspierające, a także promocyjne. Oznacza to, że działania podejmowane przez samorząd województwa w skali kraju oraz w odniesieniu do aktorów sektora energetyki na poziomie kraju mają na celu wdrożenie rozwiązań adekwatnych do potrzeb i specyfiki regionu. Zarazem samorząd wojewódzki wykazuje gotowość do określenia wyzwań i przedsięwzięć energetycznych w skali adekwatnej do rzeczywistych potrzeb i możliwości działania, w

tym poprzez uzgadnianie ich w wymiarze makroregionalnym. Oczekuje się przy tym, że inicjatywy makroregionalne i będące ich następstwem przedsięwzięcia inwestycyjne i eksploatacyjne w odpowiedni sposób zabezpieczą interes województwa i jego mieszkańców oraz podmiotów gospodarczych.

Wyzwania w sektorze energetyki dotyczą obszaru całego województwa, przy czym natężenie potrzeb cechuje te jego części, gdzie ma miejsce kumulacja ludności, a także procesów produkcyjnych i realizujących je podmiotów. Uwzględniając te zróżnicowania poprzez swoją działalność samorząd regionalny dąży do uzyskania możliwie wysokich parametrów dostępności energii i sprawności sieci przesyłowych na obszarze całego województwa. Jednocześnie wdrażane działania optymalizacyjne prowadzą do koncentracji interwencji, wiązania jej z pożądanymi zmianami w zakresie budowy potencjału ekonomicznego, unikania nieracjonalnego wydłużania sieci, w szczególności na obszarach o niskim potencjale ludnościowym i produkcyjnym, oraz minimalizowania kosztów jej tworzenia, utrzymania i eksploatacji.

Polityka w zakresie energetyki jest tworzona i realizowana z uwzględnieniem terytorialnego i funkcjonalnego podejścia do rozwoju regionu. Identyfikacja potrzeb oraz kształtowanie rozwiązań służących zwiększeniu jakości życia mieszkańców oraz podnoszeniu potencjału gospodarczego dokonują się z zastosowaniem obszarów funkcjonalnych jako instrumentów obiektywnego ujęcia skali i charakteru zagadnień związanych z produkcją i dystrybucją energii. Samorząd regionalny identyfikuje obszary funkcjonalne i stosuje je do prowadzenia skutecznej polityki inwestycyjnej – w tym w dziedzinie infrastruktury energetycznej – kierując się najlepiej pojętym interesem poszczególnych społeczności lokalnych, jak i tworzonych przez nie sumy w postaci całego regionu. Generalną zasadą stanowiącą podstawę planowania strategicznego w obszarach funkcjonalnych jest zasada pierwszeństwa regeneracji (odnowy, modernizacji) istniejącej infrastruktury nad budową nowej, w celu minimalizowania kosztów.

Bezpieczeństwo dostaw energii dla województwa zachodniopomorskiego zapewnia właściwie rozwinięty system przesyłowy. Przedmiotem polityki samorządu województwa zachodniopomorskiego w sektorze energetyki jest zapewnienie warunków do rozwoju infrastrukturalnych połączeń na terenie województwa i koordynacja rozwoju energetyki w gminach. Natomiast gminna administracja samorządowa jest odpowiedzialna za zapewnienie energetycznego bezpieczeństwa lokalnego, w szczególności w zakresie zaspokojenia zapotrzebowania na energię elektryczną, ciepło i paliwa gazowe, z racjonalnym wykorzystaniem lokalnego potencjału odnawialnych zasobów energii i energii uzyskiwanej z odpadów. Działania administracji powinny być skierowane na tworzenie warunków do poprawy efektywności ekonomicznej systemów zaopatrzenia w energię. Zadaniem samorządu województwa jest wspieranie i upowszechnianie rozwiązań innowacyjnych w energetyce w ujęciu regionalnym i lokalnym, wspieranie inwestycji, nowoczesnych rozwiązań technicznych i technologicznych, edukacji w zakresie oszczędzania i poszanowania energii, a także działań związanych z szeroko pojętą ochroną środowiska. Wszystkie te działania mają wpływ na tworzenie własnego kierunku rozwoju regionalnego, będącego podstawą prawidłowego funkcjonowania w relacjach społeczno-gospodarczych województwa w przyszłości.

W bliższej perspektywie polityka energetyczna województwa służy wzmocnieniu własnego potencjału i dostosowaniu infrastruktury do potrzeb dynamicznie zmieniającego się otoczenia. W tym kontekście pozyskiwane zewnętrzne źródła finansowania i realizowane na terenie województwa inwestycje służą realizacji inwestycji o długoterminowym oddziaływaniu i funkcjonowaniu. Ten sam cel ma zbudowanie systemów zależności i kultury współpracy z wszystkimi aktorami rozwoju lokalnego i regionalnego oraz graczami na rynku energii, co prowadzi do dywersyfikacji źródeł pozyskiwania i produkcji energii, zapewnieniu stabilności jej przesyłów, a także wzmocnienia roli województwa jako producenta energii z istotnym wpływem w krajowy bilans energetyczny, w szczególności w tym jego segmencie, za który odpowiadają źródła odnawialne.

Istotne znaczenie ma także umożliwienie jak największej liczbie interesariuszy włączenia się w realizację światowej polityki klimatycznej oraz wykorzystanie posiadanych potencjałów, tak w zakresie

wytwarzania energii, odnawialnych źródeł energii, jak i rozwoju sektora gazowego, będącego efektem uruchomienia gazoportu w Świnoujściu.

Samorząd regionalny realizuje swoją politykę energetyczną w oparciu o funkcjonowanie wydzielonej struktury organizacyjnej w obrębie Urzędu Marszałkowskiego. Do jej zadań należy podejmowanie działań na rzecz efektywnej współpracy z regionalnymi aktorami sektora energetyki i dążenie do wzajemnego uzgodnienia wspólnych celów rozwojowych przy uwzględnieniu ich taktycznego i strategicznego charakteru. Zdolności operacyjne samorządu województwa w tym względzie są ograniczone adekwatnie do braku władztwa w zakresie zarządzania infrastrukturą produkcyjną energetyki zawodowej i przesyłu energii.

OGÓLNA OCENA STANU

Energia elektryczna

Zapotrzebowanie na energię elektryczną

Na tle kraju zapotrzebowanie na energię elektryczną w województwie zachodniopomorskim utrzymuje się na niskim poziomie, znacznie poniżej średniej krajowej. Należy jednak zanotować jego dynamiczny wzrost, procentowo jeden z najwyższych w kraju, głównie w sektorze „przemysł i budownictwo”, ale także w sektorze „drobnych odbiorców”.

Specyfiką regionu jest duże zróżnicowanie przestrzenne tego zapotrzebowania, a także znaczące i rosące zapotrzebowanie w okresie letnim, głównie za sprawą nadmorskiego sektora turystycznego i usług z nim związanych. Sieć osadnicza w regionie charakteryzuje się silną koncentracją w dużych i średnich miejscowościach oraz znaczącą ilością mniejszych siedlisk, zlokalizowanych często z dala od większych, co bezpośrednio przekłada się na zapotrzebowanie w zakresie energii elektrycznej.

Wytwarzanie energii elektrycznej

Największym producentem energii elektrycznej w województwie jest Elektrownia Dolna Odra w Nowym Czarnowie koło Gryfina będąca częścią PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna S.A. Elektrownia ta jest elektrownią systemową, a głównym paliwem jest węgiel. Jej bloki przekazywane były do eksploatacji w latach 1974+1977 i obecnie jej znaczenie systematycznie spada, a przyszłość jest niewiadoma. W skład Oddziału Zespół Elektrowni Dolna Odra wchodzi ponadto mieszczące się w Szczecinie: Elektrownia Szczecin i Elektrownia Pomorzany.

Należy zauważyć, że województwo zachodniopomorskie, pomimo peryferyjnego położenia, relatywnie niewielkiego zapotrzebowania i systematycznie ograniczanej produkcji, stale jest eksporterem energii elektrycznej. Jednocześnie to peryferyjne położenie i bardzo ograniczona sieć połączeń z ogólnokrajowym systemem elektroenergetycznym generuje potrzebę funkcjonowania w regionie odpowiedniego potencjału wytwórczego energii elektrycznej.

Bardzo istotnym elementem jest także fakt, że ośrodki decyzyjne związane z przemysłowym wytwarzaniem energii elektrycznej zlokalizowane są poza regionem i wpływ regionalnej strony samorządowej na realizowaną przez nie politykę jest bardzo ograniczony, co stawia szczególne wyzwania przed Samorządem województwa.

Odnawialne źródła energii

Województwo zachodniopomorskie od lat zajmuje pozycję lidera w rozwoju odnawialnych źródeł energii. Posiadany duży potencjał i tradycja w zakresie rozwoju energetyki opartej na wietrze oraz biomasie, zarówno leśnej jak i rolniczej spowodowały, że energetyka odnawialna uznana została za strategiczne koło zamachowe rozwoju regionu stanowiące o jego konkurencyjności.

Moc zainstalowanych w regionie siłowni wiatrowych jest zdecydowanie największa w kraju i przekroczyła już 1.000 MW. Największym producentem energii z biomasy w regionie jest Zespół Elektrowni Dolna Odra. Obok współspalania w Elektrowni Dolna Odra od stycznia 2012 roku biomasa spalana jest w nowoczesnym kotle fluidalnym zainstalowanym w Elektrowni Szczecin. Ponadto w

województwie pracuje kilkaset kotłów spalających biomasę. Czołowa pozycja przypada również funkcjonującym biogazowniom rolniczym.

Rozwojowi OZE w regionie sprzyjało obowiązujące korzystne otoczenia prawne, administracyjne i finansowe.

Komentarz [HG1]: To chyba już nieaktualne, regulacje prawne przedstawiane są jako warunek krytyczny

Sieci elektroenergetyczne

Obiekty elektroenergetyczne (stacje i linie o napięciu 220 kV i 400 kV) funkcjonujące w regionie są elementami krajowej sieci przesyłowej i umożliwiają wyprowadzenie mocy z elektrowni i elektrociepłowni zlokalizowanych na terenie województwa oraz współpracę krajowego systemu energetycznego z systemem międzynarodowym.

Na tle kraju stan sieci przesyłowych i dystrybucyjnych jest dość ubogi, tak pod względem ilości, jak i jakości. Wpływ na to mają zarówno zaszciski historyczne, jak i biznesowe podejście do ich modernizacji i rozbudowy.

Urynkowanie elektroenergetyki, zwłaszcza w zakresie sieci, utrudnia podejmowanie decyzji o zapewnieniu dobrej jakości dostaw do wszystkich odbiorców. Tak jak w przypadku przemysłowych wytwórców energii elektrycznej również w zakresie sieci ośrodki decyzyjne zlokalizowane są poza regionem i wpływ regionalnej strony samorządowej na realizowaną przez nie politykę jest bardzo ograniczony, co stawia szczególne wyzwania przed Samorządem województwa.

Zachodzące zmiany klimatyczne, które powodują w okresie zimowym częste oscylowanie temperatur w okolicy 0°C, a w okresie letnim wysokie temperatury, są przyczyną zbyt częstych zakłóceń jakości dostarczanej energii elektrycznej. Region charakteryzuje się także dużą lesistością i wietrznością, do czego nie są dostosowane istniejące linie energetyczne.

Stan elektroenergetycznych sieci dystrybucyjnych funkcjonujących na terenie województwa zachodniopomorskiego wskazuje na konieczność ustawicznej ich modernizacji i rozbudowy. Zarówno stacje, jak i linie wysokiego i średniego napięcia, to rozwiązania liczące ponad 30 lat. W województwie znajdują się obszary, gdzie występują ponadnormatywne spadki napięcia.

Podstawowe słabości systemu dystrybucyjnego stanowią:

- ograniczony dostęp do sieci najwyższych napięć NN (220 i 400 kV),
- długie ciągi sieciowe SN i nn szczególnie na obszarach wiejskich,
- występowanie sieci promieniowych (jednostronnie zasilanych) zamiast sieci pierścieniowych (co najmniej dwustronnie zasilanych), niektóre stacje pracują w układzie doczepowym bez możliwości drugostronnego zasilania,
- obecność jednotransformatorowych stacji 110/SN bez możliwości rezerwowania zasilania,
- duża liczba starych linii 110 kV o przekroju 120 mm² zaprojektowanych na 40°C, co powoduje lokalny brak przepustowości sieci i brak rezerw mocy,
- znaczna ilość niez izolowanych linii napowietrznych SN (napowietrzne linie izolowane charakteryzują się dużo mniejszą awaryjnością) oraz linii kablowych z kablami w izolacji z polietylenu nieusieciowanego,
- duży udział linii napowietrznych SN i nn w stosunku do linii kablowych,
- niezadowalający stan infrastruktury sieciowej na wielu obszarach.

Istniejące rozwiązania często nie zapewniają oczekiwanego bezpieczeństwa dostaw, dostępu do sieci nowym uczestnikom rynku energetycznego, zwłaszcza potencjalnym producentom OZE, a także pewności i jakości zasilania.

Ciepło

Sytuacja w ciepłownictwie w regionie jest zróżnicowana.

Głównymi odbiorcami są „przemysł i budownictwo” oraz „sektor drobnych odbiorców”, w tym głównie „gospodarstwa domowe”. Poziom zużycia ciepła jest dla obu tych grup zbliżony, z lekką przewagą dla przemysłu.

W przypadku odbiorców przemysłowych zdecydowana większość zużycia pochodzi z produkcji własnej.

W grupie gospodarstw domowych w regionie w instalacje centralnego ogrzewania wyposażonych jest ponad 90% ogólnej liczby mieszkań w miastach i 75% na terenach wiejskich (w każdym przypadku średnio o 5% więcej niż w kraju).

Podstawowym paliwem wykorzystywanym do produkcji ciepła jest nadal węgiel kamienny, ale systematycznie zwiększa się udział ciepła uzyskiwanego z biomasy.

Za dostawy ciepła są odpowiedzialne gminy, które prowadzą samodzielną politykę w tym zakresie. Produkcję i dostarczanie realizują samodzielne podmioty gospodarcze posiadające odpowiednie koncesje w zakresie wytwarzania ciepła oraz jego dystrybucji. Największymi producentami energii cieplnej w województwie są PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna S.A., grupa SEC oraz Miejska Energetyka Ciepła Sp. z o.o. w Koszalinie. Warto podkreślić fakt, że w Elektrowni Szczecin, należącej do grupy PGE, wybudowano kocioł parowy wytwarzający energię z biomasy, co sprawiło, że stała się ona jednym z najbardziej nowoczesnych, wysokosprawnych, przyjaznych dla środowiska producentów ciepła i energii elektrycznej i jest jednym z podstawowych źródeł ciepła dla miasta Szczecina.

Obszar Pomorza Zachodniego posiada też dość znaczne zasoby energii geotermalnej jednak z przyczyn technicznych i ekonomicznych możliwe jest aktualnie tylko niewielkie ich wykorzystanie.

Nowe standardy Unii Europejskiej dotyczące emisji przemysłowych powodują, że większość ciepłowni w regionie nie będzie w stanie spełnić kryteriów technicznych po roku 2016. Możliwe jest uzyskanie przez poszczególne instalacje okresów przejściowych, jednak nie dłużej niż do 2022 roku. Zapewnienie dostaw ciepła będzie wymagało znaczących inwestycji.

Gaz ziemny

W województwie zachodniopomorskim odnotować należy brak dużych źródeł gazu ziemnego. Wprawdzie eksploatowane są złoża Białogard, Ciechnowo i Sławoborze (eksploatują gaz ziemny zaazotowany), a PGNiG potwierdziło odkrycie nowego dużego złoża gazu (szacowanego na 0,5-1 mld m sześć. gazu) w miejscowości Siemidarżno w powiecie gryfickim, to złoża te pozwalają jedynie na pokrycie części zapotrzebowania w powiatach Pomorza Środkowego.

Do najważniejszych priorytetów o znaczeniu strategicznym dla rozwoju gazownictwa na terenie województwa zachodniopomorskiego należy zaliczyć rozpoczęcie funkcjonowania terminala gazowego w Świnoujściu. Towarzyszyła mu znacząca rozbudowa sieci przesyłowych gazu integrująca go z siecią krajową.

Dostęp do infrastruktury gazowej (głównie na terenach małych miast i obszarów wiejskich) jest nadal dużo mniejszy niż w pozostałej części kraju. Wynika to z zaszczości historycznych, jak i uwarunkowań techniczno-ekonomicznych.

Głównym odbiorcą przemysłowym gazu ziemnego z sieci przesyłowej na terenie województwa są Zakłady Chemiczne „Police” S.A.

Zużycie gazu z sieci w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca klasyfikuje region w ścisłej czołówce krajowej. Największe zużycie gazu na 1 mieszkańca występuje w powiatach nadmorskich i grodzkich a także metropolitalnych położonych wokół Szczecina. Gaz z sieci wciąż nie jest doprowadzony do ponad 20 gmin województwa.

Racjonalizacja gospodarowania i zarządzania energią oraz jej zużyciem

Polityka klimatyczna przyczynia się do prowadzenia działań na rzecz poprawy szeroko rozumianej efektywności energetycznej. W regionie poszczególne podmioty realizują w miarę możliwości różnorodne działania w tym zakresie. Są one wspierane wieloma różnymi programami, tak z udziałem środków unijnych jak i krajowych. Znaczące efekty osiągnięto w zakresie termomodernizacji obiektów, ale dużo jeszcze zostało do zrobienia.

Zarządzanie energią odbywa się na poziomie lokalnym, ale posiadane kompetencje powodują, że stroną dominującą są podmioty energetyczne. Realizowana jest co prawda współpraca samorządów w tym zakresie oraz promocja ciekawych rozwiązań, ale jest ona dalece niezadowolająca. Głównym jej elementem jest opiniowanie planów energetycznych i lokalnych polityk energetycznych, ale ze względu na bardzo ograniczony dostęp do informacji możliwość wpływania na podejmowanie pożądanych przez lokalne społeczności decyzji jest niezadowolająca, a ponieważ sieci stanowią zespół naczyń połączonych niezbędna jest koordynująca rola samorządu województwa.

Realizowany jest wspólny zakup energii przez samorządy lokalne, przy czym współpraca w zakresie wymiany doświadczeń jest jeszcze ograniczona.

Podejmowane są liczne inicjatywy w zakresie edukacji i promocji zagadnień związanych z promowaniem zasad efektywnego zarządzania energią, wykorzystania odnawialnych źródeł energii i nowoczesnych technologii energetycznych oraz oszczędzaniem energii.

UKIERUNKOWANIE INTERWENCJI

Założenia

W perspektywie roku 2030 Pomorze Zachodnie będzie dynamicznie rozwijającym się regionem. Narastać będzie koncentracja potencjałów i związane z nim powiększające się zróżnicowanie potrzeb energetycznych oraz perspektyw jego rozwoju w poszczególnych częściach regionu. Skutkiem będzie potrzeba kreowania lokalnych i ponadlokalnych inicjatyw angażujących wielu interesariuszy. Jednocześnie utrzymywać się będzie, a nawet narastać, potrzeba równoważenia potencjałów rozwojowych i niwelowania narastających dysproporcji w rozwoju gospodarczym regionu, a w konsekwencji stopnia rozwoju w zakresie energetyki. Samorząd województwa będzie starał się pełnić rolę moderatora, a w niektórych przypadkach koordynatora takich inicjatyw.

Nastąpi dalszy wzrost zapotrzebowania na energię elektryczną, zwłaszcza w okresie letnim, co wynikać będzie głównie z systematycznego wzrostu zapotrzebowania związanego z usługami chłodniczymi i klimatyzacją. Prognozy różnią się skalą i tempem wzrostu, ale można przyjąć, że pomimo znacznego przewidywanego postępu w zakresie efektywności energetycznej zapotrzebowanie na energię będzie rosło.

Światowa, a w konsekwencji krajowa polityka klimatyczna powoduje konieczność modernizacji i rozbudowy elektrowni i elektrociepłowni, co dotyczy zarówno Elektrowni Dolna Odra, jak i Elektrowni Pomorzany. Przyszłość tych zakładów zależy od decyzji, które będą podejmowane przez grupę PGE, z uwzględnieniem decyzji jej większościowego właściciela, którym jest Skarb Państwa. Oczekuje się, że w wyniku podjętych decyzji utrwalone zostanie znaczenie tych elektrowni i elektrociepłowni. Oczekuje się także, że zrealizowane zostaną obiekty przez nowych graczy na zachodniopomorskim rynku energetycznym.

Zaostrzająca się polityka klimatyczna przyczyni się do zwiększenia potencjału odnawialnych źródeł energii w regionie, co pozwoli wykorzystać istniejący potencjał, w tym w zakresie energetyki prosumenckiej. Pomorze Zachodnie posiada duży potencjał i tradycję w zakresie rozwoju energetyki opartej na wietrze oraz biomasie, zarówno leśnej jak i rolniczej i dlatego energetyka odnawialna nadal uznawana będzie za strategiczne koło zamachowe rozwoju regionu stanowiące o jego konkurencyjności. Jego wykorzystanie powinno przynieść korzyści gospodarcze (dodatkowe przychody i miejsca pracy), energetyczne (wzrost bezpieczeństwa energetycznego) jak i klimatyczne (ograniczenie emisji CO₂). Docelowo Województwo Zachodniopomorskie powinno utrzymać pozycję krajowego lidera w dziedzinie produkcji energii z OZE. Oczekuje się, że nadal będą stworzone korzystne dla rozwoju OZE warunki prawne, administracyjne i finansowe.

Zachodzące zmiany przyczynią się do modernizacji i rozbudowy infrastruktury przesyłowej i dystrybucyjnej, a ośrodki decyzyjne będą uwzględniały potrzeby zgłaszane przez stronę samorządową, której koordynatorem będzie Samorząd województwa.

Światowa, a w konsekwencji krajowa polityka klimatyczna spowoduje także konieczność modernizacji i rozbudowy elektrociepłowni, ciepłowni oraz systemów ciepłowniczych, których modernizacja będzie połączona z realizacją niezbędnych inwestycji termomodernizacyjnych. Tam, gdzie budowa systemów ciepłowniczych będzie nieracjonalna realizowany będzie proces zastępowania tradycyjnych źródeł ciepła źródłami niskoemisyjnymi.

Wzrośnie znaczenie sektora gazowego w regionie będące skutkiem unijnej polityki klimatycznej, funkcjonowania gazoportu w Świnoujściu, rozbudowanej sieci przesyłowej gazu oraz zmniejszenia kosztów inwestycyjnych budowy nowych sieci dystrybucyjnych dla odbiorców w regionie.

Komentarz [HG2]: Decyzja dotycząca Elektrowni Pomorzany została podjęta budowana jest instalacja oczyszczająca

Do najważniejszych priorytetów o znaczeniu strategicznym dla rozwoju gazownictwa na terenie województwa zachodniopomorskiego należy zaliczyć dalszą rozbudowę terminala gazowego w Świnoujściu oraz rozwój połączeń transgranicznych, głównie połączenia ze złożami Morza Północnego. W związku z zakończoną budową gazoportu w Świnoujściu prawdopodobny i pożądanym jest dalszy znaczący wzrost zużycia tego paliwa na Pomorzu Zachodnim, przez co gazoport może stać się kołem zamachowym rozwoju sektora gazowego w regionie.

Za istotne należy uznać także rozbudowę sieci dystrybucyjnych w celu zapewnienia dostępu do instalacji gazowej tam, gdzie zidentyfikowane zostanie niezaspokojone zapotrzebowanie, oraz budowę elektrowni gazowych jako regulatorów produkcji energii w farmach wiatrowych. Dalszy rozwój uwarunkowany będzie oczywiście atrakcyjnością ekonomiczną potencjalnych rozwiązań.

Polityka klimatyczna przyczyni się także do intensyfikacji działań na rzecz poprawy szeroko rozumianej efektywności energetycznej. Będzie rosła potrzeba koordynacji działań w tym zakresie i Samorząd województwa będzie starał się pełnić rolę moderatora, a w niektórych przypadkach koordynatora takich inicjatyw.

Będzie rosło znaczenie i odpowiedzialność samorządów za planowanie i realizację lokalnych polityk energetycznych, co będzie generowało potrzebę koordynacji podejmowanych działań. W tym zakresie Samorząd województwa będzie także starał się pełnić rolę moderatora, a w niektórych przypadkach koordynatora takich inicjatyw.

Nastąpi rozwój podmiotów gospodarczych związanych z efektywnym wykorzystaniem energii, tworzeniem i wdrażaniem innowacyjnych technologii, w tym wdrażanie ich w urzędach publicznych oraz współpraca z instytucjami naukowymi oraz badawczo-rozwojowymi w celu wdrażania prac badawczo-rozwojowych.

Kierunki interwencji

Przy istniejących ograniczeniach w zakresie posiadanych kompetencji i dostępnych środków finansowych osiągnięcie pożądanego stanu rozwoju energetyki w regionie w perspektywie roku 2030 wymaga podjęcia przez samorząd województwa działań w następujących obszarach:

Modernizacja, budowa i rozbudowa infrastruktury przesyłu energii elektrycznej

Dla zapewnienia możliwości rozwojowych, w tym bezpieczeństwa dostaw, dostępu do sieci nowym uczestnikom rynku energetycznego, zwłaszcza potencjalnym producentom OZE, a także pewności i jakości zasilania oraz rewitalizacji wybranych obszarów, strategiczne znaczenie ma konieczność wspierania modernizacji, rozbudowy i budowy nowych przesyłowych linii elektroenergetycznych najwyższych napięć oraz sieci dystrybucyjnych. Samorząd województwa będzie aktywnie reprezentował stronę samorządową w procesie tworzenia planów przez odpowiednie ośrodki decyzyjne, a następnie monitorował ich realizację.

Za strategiczne dla rozwoju województwa w zakresie nowych przesyłowych linii elektroenergetycznych najwyższych napięć należy uznawać wszelkie działania zmierzające do:

- budowy linii przesyłowej 220 kV relacji: Glinki – Reclaw; Pomorzany – nacięcie linii Glinki – Reclaw,
- przebudowy linii NN Dunowo- Żydowo- Piła Krzewina - Plewiska z napięcia 220 kV na 400 kV.

Działania w zakresie sieci dystrybucyjnych 110 kV powinny obejmować:

- modernizację (w miarę potrzeb) starych linii o przekroju 120 mm² na większy przekrój (185 lub 240 mm²) o temperaturze projektowej 60 lub 80 °C, co zapewni znacznie większą przepustowość i dostosowanie do zachodzących zmian klimatycznych,
- przebudowę sieci promieniowych (jednostronnie zasilanych) na pierścieniowe (co najmniej dwustronnie zasilanych), przebudowę linii i stacji odczepowych, dwustronne zasilanie miast,
- przebudowę jedno-transformatorowych stacji 110/SN, które pracują bez możliwości rezerwowania, na stacje dwu-transformatorowe,

- budowę sieci inteligentnych (ang. smart grids) wraz z inteligentnym opomiarowaniem, dzięki którym będzie możliwość zarządzania bezpośrednimi interakcjami i komunikacją między odbiorcami i dostawcami energii.

Z uwagi na dużą ilość linii napowietrznych SN oraz układów jednostronnie zasilanych celowe jest podejmowanie działań na rzecz modernizacji sieci SN polegające głównie na:

- przebudowie linii napowietrznych SN na linie kablowe,
- przebudowie nieizolowanych napowietrznych linii SN na linie z przewodami izolowanymi,
- przebudowie sieci promieniowych SN (jednostronnie zasilanych) na pierścieniowe (co najmniej dwustronnie zasilanych),
- rozbudowie automatyki pracy sieci SN.

Realizacja wszystkich ww. działań przyczyni się do:

- wzrostu atrakcyjności województwa zachodniopomorskiego dla inwestorów,
- wykorzystania potencjału rozwoju energetyki odnawialnej,
- wzrostu udziału regionu w realizacji postanowień pakietu klimatycznego,
- wzrostu pewności zasilania sieci dystrybucyjnych, aglomeracji miejskich, stref ekonomicznych oraz odbiorców przemysłowych i gospodarstw domowych,
- zmniejszenia energochłonności gospodarki. a tym samym poprawy efektywności ekonomicznej i konkurencyjności.

Modernizacja, budowa i rozbudowa infrastruktury produkcji przemysłowej energii elektrycznej

Strategiczne znaczenie dla regionu przypisać należy wspieraniu wszelkich działań na rzecz modernizacji, rozbudowy i budowy przemysłowych źródeł energii, tak elektrowni, jak i elektrociepłowni. Tradycyjnie kluczowe znaczenie ma utrzymanie lub wzmocnienie znaczenia elektrowni i elektrociepłowni będących częścią PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna S.A. i to nie tylko ze względów bezpieczeństwa energetycznego, ale również ze względów gospodarczych i społecznych. Nowe możliwości związane są z funkcjonowaniem Terminalu LNG im. Prezydenta Lecha Kaczyńskiego w Świnoujściu oraz planami rozwojowymi Grupy Azoty Zakłady Chemiczne Police S.A. . Samorząd województwa będzie aktywnie reprezentował stronę samorządową w procesie tworzenia planów przez odpowiednie ośrodki decyzyjne, a następnie monitorował ich realizację.

Wzmocnienie i rozwój sektora energetyki odnawialnej

W celu rozwoju i upowszechnienia produkcji energii ze źródeł odnawialnych wspierane będą działania zmierzające do przyjęcia korzystnego otoczenia prawnego, administracyjnego i finansowego oraz promocja rozwiązań efektywnych w warunkach regionu, w tym poprzez stosowanie ich w jednostkach zależnych od Województwa Zachodniopomorskiego.

Wspierane będzie również tworzenie warunków do rozwoju energetyki prosumenckiej, czyli producentów będących jednocześnie konsumentami energii. Taki system sprzyja tworzeniu nowych miejsc pracy na rynkach lokalnych i wzmacnia lokalne bezpieczeństwo energetyczne. Jego zaletą jest także bardzo krótki czas realizacji inwestycji (kilka miesięcy) i uruchamianie znacznych środków wielu prywatnych inwestorów, które pobudzają rozwój usług i nowego działu przemysłu.

Modernizacja i rozbudowa systemów ciepłowniczych i elektrociepłowniczych oraz ograniczenie niskiej emisji

Strategiczne znaczenie dla regionu mają działania zmierzające do ograniczenia niskiej emisji, tak ze względu na jakość życia mieszkańców, jak i znaczenie dla regionu przemysłu turystycznego. Dla realizacji tego celu promowane i wspierane będą działania na rzecz modernizacji, rozbudowy i budowy scentralizowanych systemów ciepłowniczych tak, aby pokryć nimi w jak największym stopniu potrzeby ciepłe regionu. Promowane będą niskoemisyjne źródła ciepła, w tym zwłaszcza źródła odnawialne. Tam, gdzie budowa systemów ciepłowniczych jest nieracjonalna promowane i wspierane będzie stosowanie indywidualnych niskoemisyjnych źródeł ciepła. Ze względu na wysokie koszty inwestycji i

ich długookresowy wpływ na koszty ciepła dla odbiorców oczekiwane będzie poprzedzanie ww. działań realizacją niezbędnych inwestycji termomodernizacyjnych.

Zwiększenie roli sektora gazowego w regionie

Wspierane będą działania na rzecz dalszej rozbudowy terminala gazowego w Świnoujściu oraz rozwoju połączeń transgranicznych, głównie połączenia ze złożami Morza Północnego.

Wspierane będą także wszelkie przedsięwzięcia zmierzające do wzrostu wykorzystania gazu, tak aby mógł stać się on kolejnym kołem zamachowym rozwoju gospodarczego w regionie.

W celu umożliwienia dostępu do gazu sieciowego tam, gdzie zidentyfikowane zostanie niezaspokojone zapotrzebowanie, wspierane będą działania zmierzające do rozbudowy gazowych sieci dystrybucyjnych.

Racjonalizacja gospodarowania i zarządzania energią oraz jej zużyciem

Racjonalne i efektywne gospodarowanie oraz zarządzanie energią wykracza często poza ramy lokalne i dlatego wskazana jest współpraca w tym zakresie władz samorządowych wszystkich szczebli. Samorząd województwa będzie wspierał taką współpracę, a tam gdzie to będzie pożądane będzie pełnił rolę moderatora lub koordynatora niezbędnych działań.

Będzie prowadzony monitoring rozwoju regionalnego rynku energetycznego jako element wspierania procesów przygotowywania i opiniowania planów energetycznych i lokalnych polityk energetycznych.

Podejmowane działania będą służyły realizacji wzorcowej roli sektora publicznego w gospodarowaniu energią, a najlepsze rozwiązania będą upowszechniane.

Wspierany będzie rozwój podmiotów gospodarczych związanych z efektywnym wykorzystaniem energii, tworzeniem i wdrażaniem innowacyjnych technologii, w tym wdrażanie ich w urzędach publicznych oraz współpraca z instytucjami naukowymi oraz badawczo-rozwojowymi w celu wdrażania prac badawczo-rozwojowych.

W dalszym ciągu wspierane będzie upowszechnianie wspólnego zakupu energii, w tym promocja dobrych praktyk w tym zakresie.

Podejmowane będą inicjatywy w zakresie edukacji i promocji zagadnień związanych z promowaniem zasad efektywnego zarządzania energią, wykorzystania odnawialnych źródeł energii i nowoczesnych technologii energetycznych oraz oszczędzaniem energii.

PODMIOTOWY WYMIAR ZAGADNIENIA

Przy ograniczonych instrumentach bezpośredniej interwencji w dziedzinie rozwoju potencjału energetycznego samorząd województwa koncentruje się na działaniach o charakterze koordynacyjnym, organizacyjnym i informacyjnym.

W ramach realizowanej polityki samorząd województwa ściśle i bezpośrednio współpracuje z samorządami lokalnymi. Dąży przy tym do wprowadzenia – w możliwie daleko idącym i uzasadnionym ideał samorządności stopniu – systemu moderacji, koordynacji i wspólnej koncepcji rozwoju potencjału energetycznego obszaru województwa i dostępności energii dla jej użytkowników. Tym samym w aktywnym partnerstwie zwiększa się możliwość pośredniego oddziaływania samorządu regionalnego na stan i strukturę infrastruktury energetycznej województwa. Wypracowane koncepcje znajdują wyraz w ukonkretnionych zapisach, w szczególności w ramach kontraktu infrastrukturalnego oraz w przedmiocie programów strategicznych. Zakres uzgodnień z samorządami lokalnymi stanowi wkład samorządu województwa w uzgodnienia z administracją państwa oraz regionalną wizję bezpieczeństwa energetycznego i ścieżki jego wzmocnienia. Samorząd regionalny dąży do wypracowania uzgodnień w pełni zabezpieczających interesy formułowane przez wszystkie organy administracji na jej poszczególnych szczeblach.

W dalszej kolejności samorząd regionalny koordynuje działania inwestycyjne z przedsiębiorstwami z sektora energetycznego, zarówno kontrolowanymi przez administrację publiczną, jak i tymi o

dominującym kapitałem prywatnym. Przedmiotem szczególnej troski samorządu jest podtrzymywanie i zwiększanie ich zaangażowania inwestycyjnego oraz tworzenie warunków dla swobodnego i efektywnego prowadzenia działalności gospodarczej przy poszanowaniu interesów odbiorców energii w regionie.

Poprzez działania informacyjne i w mniejszym stopniu aktywność organizacyjną oraz bezpośrednie zaangażowanie inwestycyjne samorząd pozostaje w relacjach ze sferą prosumentów energii. W dłuższej perspektywie samorząd dąży do zwielokrotnienia ich roli i uzyskania znacznie większego udziału w kształtowaniu rynku energetycznego.

NARZĘDZIA REALIZACJI

Kontrakt Terytorialny Województwa Zachodniopomorskiego – umowa zawarta pomiędzy Rządem a Samorządem Województwa, w której wskazano do realizacji przedsięwzięcia priorytetowe mające istotne znaczenie dla rozwoju kraju oraz Pomorza Zachodniego, wraz ze sposobem ich finansowania, koordynacji i realizacji. Jego zasadniczym celem jest zapewnienie koordynacji pomiędzy politykami i instrumentami rozwojowymi na szczeblu krajowym i regionalnym.

Kontrakt Samorządowy (KS) – to narzędzie dla planowania i realizacji zintegrowanych przedsięwzięć istotnych dla rozwoju danego obszaru (a w konsekwencji całego regionu), tworzoną w oparciu o współpracę wszystkich partnerów procesów rozwojowych (samorząd, przedsiębiorcy, sektor edukacji i nauki, organizacje pozarządowe, w tym Lokalne Grupy Działania, Lokalne Grupy Rybackie, itp.) obecnych na danym obszarze. Kontrakt realizowany jest przede wszystkim w celu wzmocnienia rozwoju gospodarczego obszaru nim objętego, będącego podstawą do zapewnienia spójności społecznej i infrastrukturalnej. Przyjęte w nim założenia rozwojowe muszą być spójne z dokumentami strategicznymi Województwa Zachodniopomorskiego oraz stanowić odpowiedź na określone dla województwa regionalne i inteligentne specjalizacje.

Budżet zadaniowy samorządu województwa – rozumiany tutaj dwójako: jako jedno ze źródeł finansowania Programów Strategicznych, a jednocześnie – z racji objęcia swym zakresem wszystkich aktywności samorządu województwa – rozumiany jako narzędzie integracji działań podejmowanych przez różne komórki/ jednostki samorządu województwa (np. w zakresie infrastruktury komunalnej, edukacji, bezpieczeństwa) i wspierania efektu synergii tych działań z przedsięwzięciami progospodarczymi.

Aktywna polityka przestrzenna i infrastrukturalna – potencjał rozwojowy regionu wiąże się z dalszym rozwojem Odrzańskiej Drogi Wodnej i wewnątrzregionalnych wodnych połączeń transportowych. Istotnym z punktu widzenia rozwoju gospodarczego Pomorza Zachodniego jest wzmocnienie infrastruktury, szczególnie na terenach peryferyjnych (powojkowych, poprzemysłowych, pokolejowych i popegeerowskich). Zasadnym jest uporządkowanie i przygotowanie tych terenów w celu nadania im nowych funkcji gospodarczych, sprzyjających powstawaniu miejsc pracy i wzmocnieniu połączeń funkcjonalnych różnych części regionu. Należy zatem stworzyć warunki do zagospodarowania terenów zdegradowanych zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju i w zgodzie ze strategią rozwoju regionu oraz podnieść świadomość i kompetencje samorządów lokalnych w zakresie rozwoju społeczno-gospodarczego w oparciu o ich potencjał. Ważne jest również zmodyfikowanie oferty inwestycyjnej regionu w oparciu o potencjał obszarów zdegradowanych w kontekście regionalnych i inteligentnych specjalizacji.

Fundusze unijne – Jakże i na co?

Wymiar decyzyjny i opiniujący – Działania realizowane przez samorząd województwa związane z realizacją ustawowych obowiązków dotyczących wydawania opinii i decyzji w kwestiach rozwoju sieci przesyłowych, produkcji i użytkowania energii. Ich przedmiotem w szczególności jest opiniowanie i współpraca w zakresie planowania i organizacji systemów zaopatrzenia w paliwa i energię na obszarze województwa zachodniopomorskiego, podejmowania działań na rzecz osiągnięcia krajowych

celów udziału energii i paliw pozyskiwanych ze źródeł odnawialnych, zużywanych w energetyce i transporcie.

System monitoringu – Ogół działań zorientowanych na rozpoznanie, ocenę, ewaluację i określenie zachodzących konsekwencji w zakresie stanu, potrzeb i perspektyw sektora energetycznego w regionie. Realizowany jest przez jednostkę merytoryczną właściwą dla realizacji polityki energetycznej w obrębie Urzędu Marszałkowskiego w ramach prac Regionalnego Obserwatorium Terytorialnego z zaangażowaniem innych form analizy i interpretacji sytuacji sektora, np. związanych z nawiązywaniem partnerstw i współpracy z podmiotami zewnętrznymi.

Sieć promocji energetyki – Wypracowywany, udoskonalany i wdrażany przez samorząd województwa instrument definiowania i koportowania przekazu odnoszącego się do celów i metod działania regionu w zakresie produkcji i przesyłu energii na obszarze województwa zachodniopomorskiego oraz w obszarze związanym z jego żywotnymi interesami. Jego celem jest przede wszystkim uzyskiwanie pożądaných zmian w strukturze prawa i operacyjnego zarządzania produkcją i przesyłem energii, wzmacniania zaangażowania w procesy inwestycyjne na obszarze województwa, zmian postaw producentów i odbiorców energii w kierunku jej efektywnego i bardziej oszczędnego wykorzystania. Sieć integruje działania o charakterze informacyjnym, promocyjnym, edukacyjnym i lobbystycznym.

Forum infrastrukturalne – Efektywne zarządzanie zasobami infrastrukturalnymi i procesami ich rozwoju wymaga właściwego uporządkowania relacji pomiędzy ich uczestnikami. Samorząd województwa realizuje rolę lidera przebiegu tych procesów poprzez instrument forów infrastrukturalnych. Mają one charakter stałego instrumentu konsultacji i wypracowywania rozwiązań, w szczególności w obrębie obszarów funkcjonalnych. Samorząd systematycznie dąży do udoskonalenia przebiegu prac w ramach forów i wzmocnienia narzędzi wzmacniających ich efektywność.

Kontrakty infrastrukturalne – Zapewnienie optymalnej struktury i efektywnego sposobu funkcjonowania systemu produkcji i zarządzania energią w wymiarze terytorialnym osiągnięte jest w ramach przygotowywania i wdrażania kontraktów infrastrukturalnych. Angażują one wszystkich istotnych graczy dysponujących kompetencjami, infrastrukturą i środkami finansowymi, których potrzeby i możliwości działania predestynują do dokonywania stosownych uzgodnień. Dotyczą one w szczególności rozmieszczenia, charakterystyki mocy produkcyjnych, optymalizacji przebiegu i parametrów sieci przesyłowych, źródeł finansowania i utrzymania infrastruktury oraz zasad dostępu do niej wszystkich zainteresowanych podmiotów, a także form i przedmiotu wsparcia dla sektora udzielanego przez samorząd i administrację publiczną.

Polityka zarządzania efektywnością energetyczną w obrębie struktur samorządu regionalnego – Ogół działań realizowanych przez samorząd województwa ukierunkowanych na optymalizację wykorzystania energii w toku eksploatacji infrastruktury znajdującej się w dyspozycji samorządu. Ich przedmiotem jest zwiększanie efektywności energetycznej budynków, dążenie do racjonalnego gospodarowania energią oraz wykorzystujących ją urządzeń i procesów.

Program Strategiczny - proces realizacji Strategii Rozwoju Województwa dokonuje się poprzez wyznaczenie i wdrożenie konkretnych działań w określonej perspektywie czasowej oraz wskazanie sposobów i środków służących ich implementacji. Program Strategiczny właściwy dla obszaru energetyki jest wyborem konkretnych inwestycji, zadań lub podzadań realizowanych przez samorząd województwa. Program Strategiczny może również objąć inwestycje realizowane w partnerstwach publiczno-prywatnych oraz uzgodnione przedsięwzięcia realizowane przez innych interesariuszy. Zakres merytoryczny Programu Strategicznego definiował będzie nie tylko listę inwestycji, ale również opis rezultatów i źródła ich finansowania.

WARUNKI KRYTYCZNE REALIZACJI POLITYKI

Podstawowym warunkiem realizacji korzystnej dla regionu polityki energetycznej pakiet przyjaznych krajowych regulacji prawnych. Uwarunkowania w nich zawarte mają bezpośredni i decydujący wpływ na opłacalność, celowość i możliwość rozwoju poszczególnych segmentów rynku energetycznego w

regionie oraz działań związanych z poprawą efektywności energetycznej zarówno podmiotów instytucjonalnych, jak i indywidualnych, a tym samym na decyzje o ich realizacji. Dla województwa zachodniopomorskiego krytyczne znaczenie mają regulacje w zakresie energetyki odnawialnej, gdyż region posiada duży potencjał rozwojowy dla tych źródeł.

W zakresie energetyki zawodowej ośrodki decyzyjne zlokalizowane są poza regionem i wpływ regionalnej strony samorządowej na realizowaną przez nie politykę jest zależny od gotowości tych ośrodków do współpracy.

Interesariusze procesów związanych z energetyką (podmioty gospodarcze, samorządy i agendy rządowe) są bardzo rozproszeni i od woli współpracy będzie w dużym stopniu zależało powodzenie znajdowania efektywnych rozwiązań.

Znaczący wpływ na efektywność działań będą miały proponowane instrumenty wsparcia, których kształt nie zależy od decyzji samorządu województwa.

Realizacja przedsięwzięć związanych z budową odnawialnych źródeł energii oraz przedsięwzięć służących poprawie efektywności energetycznej powinna również stymulować wzrost konkurencyjności i innowacyjności całej regionalnej gospodarki jak również powodować wzrost zatrudnienia zwłaszcza w branży przedsiębiorstw, które dostarczają technologii w zakresie poprawy efektywności energetycznej, budownictwa energooszczędnego, racjonalnego wykorzystania energii oraz rozwoju OZE. To, czy beneficjentami tego rozwoju będą podmioty gospodarcze z naszego regionu nie zależy bezpośrednio od woli samorządu województwa.

PERSPEKTYWA CZASOWE REALIZACJI POLITYKI

Przyjęta polityka będzie realizowana sukcesywnie w całym okresie obowiązywania, a poszczególne elementy mogą być realizowane w limitowanym okresie czasu zależnym od wprowadzanych regulacji prawnych lub terminów podejmowania decyzji, zwłaszcza inwestycyjnych.